

**Kokkolan perusopetuksen
monialaiset
oppimiskokonaisuudet ja
kestävän kehityksen tavoitteet
vuosiluokille 1–9**

Sisälllys

1	Johdanto	2
1.1	Monialaiset oppimiskokonaisuudet	2
1.2	Kestävän kehityksen tavoitteet ja sisällöt monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa	5
2	Alakoulu	7
2.1	Kestävän kehityksen teemat 1–3-luokilla	7
2.2	1. Luokka: Kaveri- ja tunnetaidot	8
2.3	2. Luokka: Lähiympäristö ja luonto.....	10
2.4	3. Luokka: Turvallisesti kotona ja koulussa	12
2.5	4. Luokka: Satujen maailma	14
2.6	Kestävän kehityksen teemat 5–6-luokilla	16
2.7	5. Luokka: Oma juttu	17
2.8	6. Luokka: Kaksikielinen kotikaupunkini Kokkola	19
3	Kestävän kehityksen teemat yläkoulussa.....	21
3.1	7. Luokka: Itämeri.....	22
3.2	8. Luokka: Kotiseutu	24
3.3	9. Luokka: Yrittäjyys	26
4	Linkkejä materiaaleihin	28
5	Kirjavinkkejä.....	29

1 Johdanto

1.1 Monialaiset oppimiskokonaisuudet

Monialaiset oppimiskokonaisuudet integroivat eri oppiaineita yhteen ja eheyttävät opetusta. Tällöin opiskeltavien asioiden välisten suhteiden ja keskinäisten riippuvuuksien ymmärtäminen helpottuu. Eri oppiaineissa opitut tiedot ja taidot jäsentyvät mielekkääksi kokonaisuudeksi, eikä jää vain irralliseksi asiaksi. Oppiainerajat ylittävä opetus on tärkeää todellisen maailman ilmiöiden ja teemojen ymmärtämiseksi. Monialaiset oppimiskokonaisuudet lisäävät mm. oppilaiden osallisuutta, antavat mahdollisuuden työskennellä eri-ikäisten kanssa, kannustaa uteliaisuuteen ja luovuuteen sekä harjaannuttaa kestävän elämäntavan mukaista toimijuutta. (POPS 2014, 31–32.)

Monialaiset oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän mahdollisuuden koulun ja yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Oppilaat pääsevät itse osallistumaan suunnitteluun, mikä antaa lisämotivaatiota. **Oppimiskokonaisuus tulee olla vähintään viiden päivän mittainen jakso jokaisella vuosiluokalla. Jakso voidaan toteuttaa myös pätkissä, eikä siihen tarvitse käyttää kerrallaan kokonaisia päiviä. Eri vuosiluokat voivat halutessaan suunnitella ja toteuttaa oppimiskokonaisuuden yhdessä. Jaksoon on integroitava vähintään ne oppiaineet, mitä kyseiselle teemalle on asetettu. Myös tavoitteet ja sisällöt täytyy näkyä jaksossa. Oppilaille tulee antaa monipuolista palautetta oppimiskokonaisuuden aikana.** (Kokkolan POPS 2020, 24–26.)

Taulukko monialaisista oppimiskokonaisuuksista Kokkolassa vuosiluokilla 1-6

Vuosiluokka	1	2	3	4	5	6
Teema	Kaveri ja tunnetaidot	Lähiympäristö ja luonto	Turvallisesti kotona ja koulussa	Satujen maailma	Oma juttu	Kaksikielinen kotikaupunkini Kokkola
Laajuus	5 koulupäivää, jotka voidaan jakaa pienempiin osiin	5 koulupäivää, jotka voidaan jakaa pienempiin osiin	5 koulupäivää, jotka voidaan jakaa pienempiin osiin	5 koulupäivää, jotka voidaan jakaa pienempiin osiin	5 koulupäivää, jotka voidaan jakaa pienempiin osiin	5 koulupäivää, jotka voidaan jakaa pienempiin osiin
Oppiaineet	Ympäristöoppi, uskonto/elämäntutkimustieto, kuvataide (voidaan liittää myös muita aineita)	Ympäristöoppi, liikunta, musiikki, käsityö (voidaan liittää myös muita aineita)	Ympäristöoppi, matematiikka ja liikunta (voidaan liittää myös muita aineita)	Äidinkieli, kuvataide ja musiikki (voidaan liittää myös muita aineita)	Äidinkieli, historia, käsityö (voidaan liittää myös muita aineita)	Äidinkieli, suomi (ruotsinkielinen perusopetus), ruotsi ja historia (voidaan liittää myös muita aineita)
Tavoitteet	Sosiaalisten taitojen kehittyminen, tunteiden tunnistaminen ja yhteistoiminnallisyhtötapoihin tutustuminen.	Oppii tuntemaan lähiympäristöä paremmin, liikkumaan omassa lähiympäristössä ja havainnoimaan lähiympäristöään.	Ohjata oppilas saavuttamaan valmiuksia ja taitoja turvalliseen arkeen koulussa ja kotona. Tukea lapsen itsenäistymistä ja tietoutta jokaisen lapsen oikeuksista. Rohkaista oppilasta ajattelemaan omaa hyvinvointiaan ja kehittymistään sekä ymmärtämään näihin vaikuttavia asioita.	Tutustuttaa lapsi satujen maailmaan. Lisätä oppilaan kiinnostusta kulttuuriin ja kirjallisuuteen.	Kannustaa ja tukea oppilasta kertomaan itselle tärkeästä asiasta tai harrastuksesta toisille kuvan, äänen, liikkeen tai digitaalisen keinoin. Vahvistaa oppilaan omaa osaamista ja itsetuntoa sekä tietoisuutta YK:n lapsen oikeuksien sopimuksesta.	Tuoda lapsi tietoiseksi kotikaupunkinsa kaksikielisyydestä toisen kotimaisen kielen alkaessa kaikilla suomenkielisessä perusopetuksessa.
Sisällöt	Kaveri- ja tunnetaitoihin tutustuminen, toimiminen erilaisissa tilanteissa, tunnetiloissa sekä erilaisten ihmisten kanssa.	Lähiympäristöön tutustuminen jasiellä toimiminen.	Erilaisissa arjen tilanteissa toimiminen. Omasta hyvinvoinnista huolehtiminen.	Satujen maailmaan tutustuminen. Mitä sadut voivat opettaa? Uudet jänähä sadut. Yhteistyö tai mahdolliset vierailut jonkin kulttuurialan kanssa.	Kuka minä olen, mitä minä osaan, mitkä ovat minun oikeuteni, missä olen taitava, mitä voin opettaa toisille, mitä harjoittelen, mitä harrastan, mistä olen kiinnostunut.	Kotikaupunkiin ja sen lähihistoriaan tutustuminen huomioiden Kaksikielisyys. Lisäksi mahdolliset vierailukäynnit tai esimerkiksi yhteistyö toista kotimaista kieltä perusopetuksessa käyttävän luokan kanssa.
Sisällöt	Toiminta suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa heidän omien kiinnostuksen kohteittensa mukaan. Oppimiskokonaisuuden sisällöt täsmennetään koulujen lukuvuosisuunnitelmassa.					
Laaja-alaisen osaamisen painotukset	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen L6 Työelämä taidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
Mahdolliset yhteistyötahot	terveydenhoitaja, kuraattori, kulttuuripalvelut, seurakunta	luontokoulu Villa Elba, luontomuseo Kieppi, 4H-yhdistys	terveydenhoitaja, kuraattori, 4H-yhdistys ja muut teeman toteuttamista tukevat yhteistyötahot	kirjasto, kulttuuripalvelut	kaikki teeman toteuttamista tukevat yhteistyötahot	kulttuuripalvelut, sivistystoimi, koulut, nuorisopalvelut
Arviointi	monipuolisesti	monipuolisesti	monipuolisesti	monipuolisesti	monipuolisesti	monipuolisesti

Taulukko monialaisista oppimiskokonaisuuksista Kokkolassa vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokka	7	8	9
Teema	Itämeri	Kotiseutu	Yrittäjyys
Laajuus	5 koulupäivää, jotka voidaan jakaapienempiin osiin	5 koulupäivää, jotka voidaan jakaapienempiin osiin	5 koulupäivää, jotka voidaan jakaapienempiin osiin
Oppiaineet	Biologia, kuvataide, fysiikka/kemia, terveystieto, kotitalous, käsityö (voidaan liittää myös muita aineita)	Äidinkieli, historia, liikunta, maantieto, toinen kotimainen, musiikki (voidaan liittää myös muita aineita)	Matematiikka, englanti, yhteiskuntaoppi, oppilaanohjaus ja terveystieto (voidaan liittää myös muita aineita)
Tavoitteet	Meriekosysteemin rakenteeseen perehtyminen. Itämeren merkitys oppilaanelämään ja hyvinvointiin. Mereen liittyviin ekosysteemi palveluihin tutustuminen	Tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tutustua kaksikielisen kotiseutunsa menneisyyteen ja nykyisyyteen. Ohjata oppilas perehtymään kotiseutunsa elinoloihin, kulttuuriin ja tulevaisuuden mahdollisuuksiin. Vahvistaa oppilaan tietoutta oikeudesta omaan kulttuuriin, uskontoon ja ajatuksen vapauteen.	Kotiseudun elinkeinoelämään ja työmahdollisuuksiin perehtyminen. Tuoda esille yrittäjyyden mahdollisuudet. Mahdollisuudet työskennellä Kokkolastakin kansainvälisesti.
Sisällöt	Itämeren ekologia, lajisto, taloudellinen hyöty, vaikutus Kokkolaan, meri kirjalli- suudessa, vesi elinympäristönä, Itämeren suojelu, vesi elementtinä, vesi/meri musiikissa ja taiteessa, kalastus, Itämeren kalat ruokana ja ravintona, virkistyskäyttöä ajokamiehen oikeudet. Merenkulku. Saaristo.	Muistomerkit ja niiden historia, museokäynnit, historialliset merkkihenkilöt, kotiseudun luonto (metsät ja metsätalous), maatalous ja sen merkitys, paikalliset urheiluseurat, kotiseudun kädentaitoperinne, perinneruuat ja murteet sekä paikalliset kulttuurit, uskonnot ja ajatuksen vapaus.	Tutustuminen eri ammatteihin ja yrityksiin. Yritystoiminnan suunnittelua. Elinkeinorakenne ja tulevaisuuden ammatit. Henkilökohtainen talous ja siihen liittyvät mekanismit. Yritysvierailut ja -vierailijat. Kansainvälisyys ja globalisaatio. Kansainvälinen yhteistyö esim. Erasmus+projektit. Videoneuvottelut.
Sisällöt	Toiminta suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa heidän omien kiinnostuksen kohteittensa mukaan. Oppimiskokonaisuuden sisällöt täsmennetään koulujen lukuvuosisuunnitelmassa.		
Laaja-alaisen osaamisen painotukset	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus maailmassa L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen L6 Työelämä taidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestäväntulevaisuuden rakentaminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus maailmassa L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen L6 Työelämä taidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestäväntulevaisuuden rakentaminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus maailmassa L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen L6 Työelämä taidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestäväntulevaisuuden rakentaminen
Mahdolliset yhteistyötahot	luontokoulu, museot, luonnonsuojelujärjestöt, kaupungin ympäristötoimisto, vapaa-ajan kalastusjärjestöt	uskonnolliset yhteisöt, museot, paikalliset yhdistykset ja urheiluseurat, metsänhoitoyhdistys, maataloustuottajat ja muut teeman toteuttamista tukevat yhteistyötahot	paikallisia yrityksiä, CIMO, Pohjola-Norden, 4H, YES-keskus
Arviointi	monipuolisesti	monipuolisesti	monipuolisesti

1.2 Kestävän kehityksen tavoitteet ja sisällöt monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa

Kokkolan perusopetuksen monialaisten oppimiskokonaisuuksien sisältöihin on liitetty kestävän kehityksen ja kestävyyskasvatuksen aiheita. Eri vuosiluokkien MOK:ien kestävyysisällöt eivät ole toisistaan täysin erillisiä, vaan ne limittyvät toisiinsa luontevasti ja antavat oppijalle mahdollisuuden laajentaa tietämystään ja osaamistaan kestävän kehityksen teemojen osalta. Kullakin koululla on mahdollisuus tehdä kestävä kehitys edistävistä toiminnastaan omannäköistä ja koulut saavat suunnitella ja luoda omat kestävyyskasvatuksen polkunsä. Ymmärrys ilmasto- ja kestävyyskasvatusteeman sisällöistä syvenee oppilaan kasvaessa ja täten aiheita on hyvä käsitellä toistuvasti peruskoulun eri vuosiluokilla näkökulmia vaihdellen.

Pienin askelin etenevällä kestävyyspolulla tavoitteena on vähittäinen transformatiivinen eli uudistava oppiminen (Uasjournal.fi 2022.), kokonaisuuksien hahmottaminen ja systeemisen ajattelun perusteiden harjoittelu monimutkaisten globaalien ilmiöiden äärellä. Jokaisella oppiaineella on kestävyystyössä oma tehtävänsä, jota mikään muu oppiaine ei voi täyttää (Mykrä, N. 2023). Oppiaineita on hyvä opetella tarkastelemaan kestävän kehityksen näkökulmasta kokonaisuuden vähittäisen hahmottumisen ja ymmärtämisen kannalta.

Tässä yhteydessä huomioidaan YK:n asettamien **Agenda 2030 -kestävän kehityksen tavoitteiden** (Kestavakehitys.fi) ohella soveltuvilta osin myös **Green Comp**, *Kestävä kehitys koskeva eurooppalainen osaamiskehys* (Europa.eu 2022). Tämä osaamiskehys tukee sitä näkemystä, että ympäristökestävyden edistäminen on yksi oppimisen tärkeimmistä tavoitteista tulevana vuosina ja että kestävyysosaaminen kuuluu kaikenikäisille ihmisille. Osaamiskehys koostuu neljästä kestävyden osaamisalueesta (*1. kestävyysarvojen ilmentäminen, 2. kestävyden monitahoisuuden hallinta, 3. kestävien tulevaisuuksien visiointi, 4. kestävyystoiminta*) sekä 12 kestävyystaidosta, jotka on edelleen jaoteltu tietoihin, taitoihin ja asenteisiin. Nämä yhdessä toimivat kestävyysosaamisen rakennusosina, jotka kaikkien ihmisten on elämänsä aikana mahdollista omaksua. Osaamisalueet ja taidot on

numeroitu, mutta se ei tarkoita sitä, että taitoja pitäisi hankkia jossain tietyssä järjestyksessä. Kaikki taidot ovat yhtä tärkeitä ja oppijoita kannustetaan kehittämään niitä limittäin. Yksilön osaaminen voi olla eri taitojen suhteen hyvin eritasoista.

Green Comp ohjaa kehittämään kestävyystietoja, -taitoja ja -asenteita johdonmukaisesti varhaislapsuudesta aina aikuisuuteen muodostaen kestävyystaitojen kehityspolun. Kestävyysosaaminen kuuluu kaikille elämän aloille. Agenda 2030 -tavoitteen 4: *Hyvä koulutus* (ja erityisesti sen alatavoitteen 4.7) katsotaan olevan kriittinen tavoite, joka on saavutettava, jotta muut 16 kestävän kehityksen tavoitetta voidaan saavuttaa. **Green Compin** osaamislausekkeet toimivat *esimerkkeinä* sellaisista tiedoista, taidoista ja asenteista, jotka edistävät kestävän kehityksen ymmärtämistä laajana kokonaisuutena. Lausekkeita voidaan hyödyntää koulujen monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa, sillä ne tukevat osaltaan eri teemojen kokonaisvaltaista ja kestävän kehityksen suuntaista käsittelyä.

Lähteet:

Europa.eu (2022). [GreenComp, Kestävää kehitystä koskeva eurooppalainen osaamiskehys - Publications Office of the EU \(europa.eu\)](#). Sivustolla vierailtu 15.2.2024.

Kestavakehitys.fi. [Agenda2030 -toimintaohjelma - Kestävä kehitys \(kestavakehitys.fi\)](#). Sivustolla vierailtu 15.2.2024.

Mykrä, Niina (2023). Puheenvuoro Opetushallituksen ilmasto- ja kestävyyskasvatushankkeiden tapaamisessa 29.8.2023, Tampere.

Uasjournal.fi (2022). Transformatiivinen oppiminen kestävyysosaamisen tukena <https://uasjournal.fi/3-2022/transformatiivinen-oppiminen-kestavyysosaamisen-tukena/>. Sivustolla vierailtu 15.2.2024.

2 Alakoulu

2.1 Kestävän kehityksen teemat 1–3-luokilla

Lähtökohtana on kestävyys-, ympäristö-, tunne- ja arvokasvatus. Tuetaan lapsen kehittyvää luontosuhdetta.

Keskeistä on auttaa lasta kehittämään itselleen taidot terveiden ihmissuhteiden ylläpitoon sekä kiintymys ympäröivään luontoon. Luonnolla tässä kontekstissa tarkoitetaan koskemattoman luonnon lisäksi ihmisiä ja ihmisen rakentamaa ympäristöä. Tavoitteena on, että lapsi haluaa kohdella elinympäristöään, itseään ja muita ihmisiä kestävällä tavalla. Terveen luontosuhteen ja ihmissuhteiden muodostuminen on pohja koko ilmasto- ja kestävyyskasvatukselle. (Luokanopen ilmasto-opas.)

Materiaaleja:

[Agenda 2030 -teemapäivät](#)

[Loikkaa ulkoluokkaan –opas](#)

[Luokanopen ilmasto-opas](#) (valmiit vinkit myös joidenkin oppiaineiden tavoitteisin ja sisältöihin ops:n perusteiden mukaisesti)

[Rastirata](#) (5.–6. -luokkalaisille, mutta osa tehtävistä soveltuu pienimmillekin koululaisille)

[Tulevaisuuden energiataidot / Future Energy skills](#) (monialainen oppimiskokonaisuus, Lapuan kaupunki ja Opetushallitus)

2.2 1. luokka: Kaveri- ja tunnetaidot

Monialaisen oppimiskokonaisuuden teema: Kaveri- ja tunnetaidot.

Laajuus: 5 koulupäivää, jotka voidaan jakaa pienempiin osiin.

Oppiaineet: ympäristöoppi, uskonto/elämäkatsomustieto ja kuvataide (voidaan liittää myös muita aineita)

MOK-sisällöt:

- Kaveri- ja tunnetaitoihin tutustuminen
- Toimiminen erilaisissa tilanteissa, tunnetiloissa sekä erilaisten ihmisten kanssa.

Tavoitteena tunteiden tunnistaminen, sosiaalisten taitojen kehittyminen ja yhteistoiminnallisiin työtapoihin tutustuminen.

Laaja-alaisen osaamisen painotukset:

- L1** Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4** Monilukutaito

Kestävän kehityksen sisällöt:

- Kaveritaidot, empatiakyky
- Minä itse, minä suhteessa muihin
- Tunnetaitojen harjoittelu luonnossa; oman luontosuhteen havainnointi ja sen merkityksen ymmärtäminen

Tavoitteena on tunnetaitojen harjoittelu, toisen asemaan asettumisen opettelua ja luontosuhteen vahvistamista

AGENDA2030-tavoitteet:

- 13** Ilmastotekoja
- 16** Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto
- 17** Yhteistyö ja kumppanuus

GreenComp-tavoitteet

1.1 Kestävyyden arvostaminen:

-suhtautuu ennakkoluulottomasti muihin ihmisiin

1.3 Luonnon tärkeyden tunnustaminen. Ymmärrys siitä, että ihmiset ovat osa luontoa; taito kunnioittaa muiden lajien ja luonnon tarpeita ja oikeuksia:

-Oppilas haluaa vaalia luonnon ja ihmisten sopusointuista suhdetta
-osoittaa empatiaa kaikkia elämänmuotoja kohtaan

3.2 Sopeutumiskyky

- tunnetaidot liittyvät luontosuhteeseen ja luonnon hyvinvointiin

Toiminta suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa heidän omien kiinnostuksen kohteittensa mukaan. Oppimiskokonaisuuden sisällöt täsmennetään koulujen lukuvuosisuunnitelmassa.

Mahdolliset yhteistyötahot: terveydenhoitaja, koulukuraattori, kulttuuripalvelut ja seurakunta

Arviointi: monipuolisesti.

Valmiita materiaaleja:

- Tunnetaitokortit (mm. tulostettavissa tai tilattavissa netistä)
- Huomaa hyvä -toimintakortit (hankittava)
- Ilmastonmuutoksen luonnontieteellinen tausta / ikätasoisesti (luokanopen ilmasto-opas)
- [Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto](#) (Ympäristökoulu Polku)
- [Monialainen oppimiskokonaisuus kestävän kehityksen tavoitteista](#) (Ympäristökoulu Polku)
- [Tulevaisuuden energiataidot / Future Energy skills](#) (monialainen oppimiskokonaisuus, Lapuan kaupunki ja Opetushallitus)
- [Suomen luonnon päivä](#)
- [Koulupäivä eläimenä - Ideakirja hauskoihin oppitunteihin](#)
- [Tunnetaito-oppitunnit ulkona](#)
- [Ilmastokasvatusmateriaalia](#) (valmiit vinkit myös joidenkin oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin OPS:n perusteiden mukaisesti)
- [Rastirata](#) (5.–6. -luokkalaisille, mutta osa tehtävistä soveltuu pienimmillekin)

2.3 2. luokka: Lähiympäristö ja luonto

Monialaisen oppimiskokonaisuuden teema: Lähiympäristö ja luonto.

Laajuus: 5 koulupäivää, jotka voidaan jakaa pienempiin osiin.

Oppiaineet: Ympäristöoppi, liikunta, musiikki ja käsityö (voidaan liittää myös muita aineita)

MOK-sisällöt:

- Lähiympäristöön tutustuminen ja siellä toimiminen

Tavoitteena on oppia tuntemaan, liikkumaan ja havainnoimaan paremmin omassa lähiympäristössään.

Laaja-alaisen osaamisen painotukset:

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Kestävän kehityksen sisällöt:

- Oman lähiympäristön haltuunotto: tunnen arkiympäristöni
- Luontosuhteen ylläpitäminen ja sen merkityksellisyys; lähiympäristön ja luonnon havainnointi, luonnossa toimiminen.
- Vastuu ympäristöstämme ja jätetietous (paikallinen ulottuvuus): miten toimin vastuullisesti ulkona ja sisällä, kotona ja koulussa? Roskien lajittelu, kierrättäminen. Kannattaako kaikkea ostaa? Jätänkö ruokaa lautaselle?
- Ilmastonmuutoksen luonnontieteellinen tausta / ikätasoisesti (luokanopen ilmasto-opas)

Tavoitteena luontosuhteen vahvistaminen ja lähiympäristön merkityksellisyyden kokeminen.

AGENDA2030- tavoitteet:

12 Vastuullista kuluttamista

13 Ilmastotekoja

14 Vedenalainen elämä

GreenComp- tavoitteet:

1.3 Luonnon tärkeyden tunnustaminen. Ymmärrys siitä, että ihmiset ovat osa luontoa; taito kunnioittaa muiden lajien ja luonnon tarpeita ja oikeuksia:

- Oppilas osaa arvioida omaa toimintaansa suhteessa luontoon,
- Oppilas osaa pitää luonnon suojelemista jokaisen tehtävänä

3.2 Sopeutumiskyky: tunnetaidot liittyvät luontosuhteeseen ja luonnon hyvinvointiin

3.3 Tutkiva ajattelu: luovuus ja kokeileminen. Perusteita kiertotalousajattelusta: uudelleenkäyttö ja korjaaminen; arvostaa laatua määrän sijaan

4.3 Yksilön aloitteellisuus: Tietää, että arjen toiminnalla on merkitys.

Toiminta suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa heidän omien kiinnostuksen kohteittensa mukaan. Oppimiskokonaisuuden sisällöt täsmennetään koulujen lukuvuosisuunnitelmassa.

Mahdolliset yhteistyötahot: luontokoulu Villa Elba, luontomuseo Kieppi ja 4H-yhdistys.

Arviointi: monipuolisesti.

Valmiita materiaaleja:

[Monialainen oppimiskokonaisuus kestävän kehityksen tavoitteista](#) (Ympäristökoulu Polku)

[Luova uudelleenkäyttö](#) (Ympäristökoulu Polku)

[Tulevaisuuden energiataidot / Future Energy skills](#)
(Monialainen oppimiskokonaisuus, Lapuan kaupunki ja Opetushallitus)

[vesireppu.com](https://www.vesireppu.com) → tästä kalamoduuli

[Suomen luonnon päivä](#)

[Itämeripäivä](#)

[Ilmastonmuutos](#)

[Luokanopen ilmasto-opas](#) (valmiit vinkit myös joidenkin oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin ops:n perusteiden mukaisesti)

2.4 3. luokka: Turvallisesti kotona ja koulussa

Monialaisen oppimiskokonaisuuden teema: Turvallisesti kotona ja koulussa.

Laajuus: 5 koulupäivää, jotka voidaan jakaa pienempiin osiin.

Oppiaineet: Ympäristöoppi, matematiikka ja liikunta (voidaan liittää myös muita aineita).

MOK-sisällöt:

- Erilaisissa arjen tilanteissa toimiminen.
- Omasta hyvinvoinnista huolehtiminen.

Tavoitteena on ohjata oppilas saavuttamaan valmiuksia ja taitoja turvalliseen arkeen koulussa ja kotona. Tukea lapsen itsenäistymistä ja tietoutta jokaisen lapsen oikeuksista. Rohkaista oppilasta ajattelemaan omaa hyvinvointiaan ja kehittymistään sekä ymmärtämään näihin vaikuttavia asioita.

Laaja-alaisen osaamisen painotukset:

- L1** Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3** Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4** Monilukutaito
- L5** Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Kestävän kehityksen sisällöt:

- Hyvinvointi ja hyvä elämä: hyvinvointia luonnossa liikkuen.
- Turvallisuus: Ensiaputaidot ja toisten auttaminen; Liikenneturvallisuus ja turvallisuus kotona.
- Kouluruoan merkitys ja ruokahävikin vähentäminen.
- Kohtuullisuus kuluttamisessa: oma rooli jätteen tuottajana ja energian kuluttajana.
- Roskien lajittelu, jätteen kierrätys, tavaroiden korjaaminen ja kierrätys, second hand, kiertotalouden alkeita.
- Ymmärrys eri toimien globaalista ulottuvuudesta alkaa kehittyä.

Tavoitteena oma, perheen ja kouluyhteisön hyvinvointi; vastuu yhteisistä asioista ja ympäristöstä.

AGENDA2030- tavoitteet:

- 2** Ei nälkää
- 3** Terveystä ja hyvinvointia
- 12** vastuullista kuluttamista
- 13** Ilmastotokeja

GreenComp- tavoitteet:

1.3 Luonnon tärkeyden tunnustaminen. Ymmärrys siitä, että ihmiset ovat osa luontoa; taito kunnioittaa muiden lajien ja luonnon tarpeita ja oikeuksia:
- Oppilas tietää, että ihmisen hyvinvointi, terveys ja turvallisuus ovat riippuvaisia luonnon hyvinvoinnista.
- Oppilas antaa arvoa luonnon roolille ihmisten hyvinvoinnissa, terveydessä ja turvallisuudessa.

1.2 Oikeudenmukaisuuden tukeminen. Taito vahvistaa tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta nykyisten ja tulevien sukupolvien hyväksi. Oppii aiemmilta sukupolvilta kestävyys edistämisestä: materiaalien kulutuksen vähentäminen.

4.3 Yksilön aloitteellisuus: oppilas tietää, että arjen toimilla on merkitystä.

Toiminta suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa heidän omien kiinnostuksen kohteittensa mukaan. Oppimiskokonaisuuden sisällöt täsmennetään koulujen lukuvuosisuunnitelmassa.

Mahdolliset yhteistyötahot: terveydenhoitaja, kuraattori, 4H-yhdistys ja muut teeman toteuttamista tukevat yhteistyötahot.

Arviointi: monipuolisesti.

Valmiita materiaaleja:

[Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto](#) (Ympäristökoulu Polku)

[Luova uudelleenkäyttö](#) (Ympäristökoulu Polku)

[Tulevaisuuden energiataidot / Future Energy skills](#) (monialainen oppimiskokonaisuus, Lapuan kaupunki ja Opetushallitus)

Hiilen kierto: [Luokanopen ilmasto-opas](#)

(valmiit vinkit myös joidenkin oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin ops:n perusteiden mukaisesti)

Ilmastonmuutoksen luonnontieteellinen tausta / ikätasoisesti (luokanopen ilmasto-opas)

[Ilmastonmuutos](#)

2.5 4. luokka: Satujen maailma

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien teema: Satujen maailma.

Laajuus: 5 koulupäivää, jotka voidaan jakaa pienempiin osiin.

Oppiaineet: Äidinkieli, kuvataide ja musiikki (voidaan liittää myös muita aineita).

MOK-sisällöt:

- Satujen maailmaan tutustuminen: Mitä sadut voivat opettaa? Tutustutaan sekä uusiin että vanhoihin satuihin.
- Yhteistyö tai mahdolliset vierailut jonkin kulttuurialan kanssa

Tavoitteena on tutustuttaa lapsi satujen maailmaan sekä lisätä oppilaan kiinnostusta kulttuuriin ja kirjallisuuteen.

Laaja-alaisen osaamisen painotukset:

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Kestävän kehityksen sisällöt:

- Paikalliskulttuurin merkitys ja monipuolisuus, taidetoiminta
- Lukuharrastuksen merkitys: vierailu kirjastoon/kirjastoautoon → kirjoja voi lainata, ei tarvitse omistaa itse (*lainaaminen ja yhteiskäyttö ovat esimerkkejä kiertotaloudesta*)
- Omia satuja ja tarinoita toivottavista tulevaisuuksista (moniaistillisuus)
- Kirje tulevaisuuteen

Tavoitteena Kulttuurinen kestävyys, tarinat, tulevaisuusajattelu ja kuvittelu

AGENDA2030- tavoite:

4 Hyvä koulutus

GreenComp- tavoitteet:

1.1 Kestävyyden arvostaminen:

- Tietoisuus erilaisista vähemmistöistä osana yhteisöä kasvaa.
- Erilaisuuden huomioiminen edistää kestävä kehitystä.

3.2 Sopeutumiskyky:

- Paikallisuus vs. globaali taso kestävässä kehityksessä: yhteys näiden välillä hahmottuu.
- Tunnetaidot liittyvät luontosuhteeseen ja luonnon hyvinvointiin.

4.3 Yksilön aloitteellisuus:

- Luottamus omaan rooliin kestävässä kehityksen vaatimien muutosten ennakoinnissa ja niihin vaikuttamisessa alkaa kehittyä

Toiminta suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa heidän omien kiinnostuksen kohteittensa mukaan. Oppimiskokonaisuuden sisällöt täsmennetään koulujen lukuvuosisuunnitelmassa.

Mahdolliset yhteistyötahot: kirjasto, kulttuuripalvelut.

Arviointi: monipuolisesti.

Valmiita materiaaleja:

[Monialainen oppimiskokonaisuus kestävän kehityksen tavoitteista](#) (Ympäristökoulu Polku)

[Tulevaisuuskatsaus](#)

2.6 Kestävän kehityksen teemat 5–6-luokilla

Ilmasto- ja kestävyyskasvatus alakoulun läpi kulkevana tavoitteena

*”Luonto- ja ihmissuhteiden muodostumisen tukemisen lisäksi alakoulussa tulee luoda **pohjaa ilmastonmuutoksen systemiselle ymmärtämiselle**: monimutkainen ilmiö jäsentyy järkevämmäksi kokonaisuudeksi, kun ymmärtää syyseuraus-suhteita ja niiden taustamekanismeja. Myös **arvokeskusteluilla** on opetuksessa oma tärkeä paikkansa: ilmastoystävällisiin arvoihin ja asenteisiin kasvaminen tukee ilmastoystävällistä ja kestävää toimintaa arjessa sekä myöhemmin elämässä. [--] Vuosiluokkien 5–6 ilmastokasvatuskokonaisuus keskittyy **ihmisen toimintaan ilmastonmuutoksen taustalla ja ilmastovaikuttamisen mahdollisuuksiin**.” (Luokanopen ilmasto-opas.)*

Luokanopen ilmasto-opas:

[Yksilön vaikutusmahdollisuudet kestävän tulevaisuuden edistämisessä](#) (valmiit vinkit myös joidenkin oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin ops:n perusteiden mukaisesti)

2.7 5. luokka: Oma juttu

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien teema: Oma juttu.

Laajuus: 5 koulupäivää, jotka voidaan jakaa pienempiin osiin.

Oppiaineet: Äidinkieli, historia ja käsityö (voidaan liittää myös muita aineita).

MOK-sisällöt:

- Kuka minä olen, mitä minä osaan, mitkä ovat minun oikeuteni, missä olen taitava mitä voin opettaa toisille, mitä harjoittelen, mitä harrastan, mistä olen kiinnostunut?

Tavoitteena Kannustaa ja tukea oppilasta kertomaan itselle tärkeästä asiasta tai harrastuksesta toisille kuvan, äänen, liikkeen tai digitaalisiin keinoihin. Vahvistaa oppilaan omaa osaamista ja itsetuntoa sekä tietoisuutta YK:n lapsen oikeuksien sopimuksesta.

Laaja-alaisen osaamisen painotukset:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Kestävän kehityksen sisällöt:

- Omat toiveet ja unelmat harrastamisen ja vapaa-ajan suhteen: mitä haluaisin tehdä?
- Mahdollisuus harrastaa ja toteuttaa itseään omien vahvuuksien kautta (mm. KOHASU-toiminta).
- Mahdollisuus saada hyvä koulutus ja riittävästi tietoa kestävästä elämäntavasta.
- Hyvinvoinnin edistäminen ja merkitykselliset kokemukset.
- Itselle tärkeiden asioiden ja taitojen jakaminen muille.
- Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tavoitteena itsensä toteuttaminen ja unelmat.

AGENDA2030- tavoitteet:

- 4 Hyvä koulutus
- 5 Sukupuolten tasa-arvo
- 10 Eriarvoisuuden vähentäminen

GreenComp- tavoitteet:

- 1.1 Kestävyyden arvostaminen**
- Oppii ymmärtämään, että ihmisten toimintaa ohjaavat yksilön ja yhteisön arvot ja periaatteet. Arvot vaihtelevat eri kulttuureissa ja eri aikakausina, mikä vaikuttaa myös kestävä kehityksen arvostukseen ja painotuksiin.
- Harjoittelee tekemään sellaisia omia valintoja, jotka tukevat kestävä kehitystä.
- 3.2 Sopeutumiskyky**
- Paikallisuus vs. globaali taso kestävässä kehityksessä: yhteys näiden välillä hahmottuu.
- Tunnetaidot liittyvät luontosuhteeseen ja luonnon hyvinvointiin.

Toiminta suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa heidän omien kiinnostuksen kohteittensa mukaan. Oppimiskokonaisuuden sisällöt täsmennetään koulujen lukuvuosisuunnitelmassa.

Mahdolliset yhteistyötahot: kaikki teeman toteuttamista tukevat yhteistyötahot.

Arviointi: monipuolisesti.

Valmiita materiaaleja:

[Mappa](#) (hakusana: vaikuttaminen)

[Ilmastonmuutos](#)

[Tulevaisuuden energiataidot / Future Energy skills](#) (monialainen oppimiskokonaisuus, Lapuan kaupunki ja Opetushallitus)

[Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen](#) (valmiit vinkit myös joidenkin oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin ops:n perusteiden mukaisesti)

2.8 6. luokka: Kaksikielinen kotikaupunkini Kokkola

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien teema: Kaksikielinen kotikaupunkini Kokkola.

Laajuus: 5 koulupäivää, jotka voidaan jakaa pienempiin osiin.

Oppiaineet: Äidinkieli, suomi (ruotsinkielinen perusopetus), ruotsi ja historia (voidaan liittää myös muita aineita).

MOK-sisällöt:

- Kotikaupunkiin ja sen lähihistoriaan tutustuminen huomioiden kaksikielisyys. Lisäksi mahdolliset vierailukäynnit tai esimerkiksi yhteistyö toista kotimaista kieltä perusopetuksessa käyttävän luokan kanssa.

Tavoitteena on tuoda lapsi tietoiseksi kotikaupunkinsa kaksikielisyydestä toisen kotimaisen kielen alkaessa kaikilla suomenkielisessä perusopetuksessa.

Laaja-alaisen osaamisen painotukset:

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Kestävän kehityksen sisällöt:

- Kaksikielisyys, juuret, yhteisöllisyyden edistäminen (esim. yhteistyö ruotsinkielisen koulun kanssa)
- Osallistuminen ja vaikuttaminen: oppilaskuntatoiminta, lapsivaltuuston toimintaan tutustuminen.
- Erilaisten paikallisyhteisöjen ja järjestöjen toiminta.
- Paikallinen media (alueuutiset, lehdet, somenäkyvyys).
- Taidetoiminta
- Kulttuurihistoriallinen ulottuvuus: merikaupunki Kokkola; ruotsinkielinen kulttuuri (esim. Lucia-perinne)
- Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tavoitteena kotiseutu, kaksikielisyyteen tutustuminen, yhteisöllisyys, osallistuminen ja vaikuttaminen

AGENDA2030- tavoitteet:

4 Hyvä koulutus

11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt

GreenComp- tavoitteet:

3.2 Sopeutumiskyky

- Paikallisuus vs. globaali taso kestävässä kehityksessä: yhteys näiden välillä hahmottuu

4.2 Yhteistyö. Taito toimia yhteistyössä muiden kanssa muutoksen aikaansaamiseksi:

- Oppilas tietää, miten tärkeää on, että yksilöillä ja organisaatioilla on riittävät mahdollisuudet tehdä yhteistyötä
- on motivoitunut rakentamaan osallistavaa kestävää tulevaisuutta yhteistyössä muiden kanssa
- haluaa toimia vastavuoroisesti yhteisönsä ja luonnon hyväksi

Toiminta suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa heidän omien kiinnostuksen kohteittensa mukaan. Oppimiskokonaisuuden sisällöt täsmennetään koulujen lukuvuosisuunnitelmassa.

Mahdolliset yhteistyötahot: kulttuuripalvelut, sivistystoimi, koulut, nuorisopalvelut

Arviointi: monipuolisesti.

Valmiita materiaaleja:

[Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen](#) (valmiit vinkit myös joidenkin oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin ops:n perusteiden mukaisesti)

[Mappa](#) (hakusanat: kulttuuriympäristö, kotiseutu)

3 Kestävän kehityksen teemat yläkoulussa

Minä vastuullisena ja aktiivisena maailmankansalaisena sekä kestävän tulevaisuuden osaajana

Laadukas materiaali yläkoulun ja toisen asteen kestävyyskasvatuksen edistämiseen: [Toivoa ja toimintaa](#)

Tunne- ja vuorovaikutustaidot ovat tärkeä osa ilmasto- ja kestävyyskasvatusta.

Materiaalia tähän esimerkiksi: [Toivoa ja toimintaa - tunteet](#) & [Pieni opas ympäristöahdistukseen](#)

Eri oppiaineisiin ilmastotietoutta ja tehtäviä: [Open ilmasto-opas](#)

[Agenda 2030 -kestävän kehityksen tavoitteet](#)

Agenda 2030 oppaat opettajille: [Agenda 2030 -teemapäivät](#) & [Maailma 2030 -teemapäivät](#)

Opettajalle: [Agenda 2030 -tiekartta kestävään tulevaisuuteen](#)

[Toimia ja tehtäviä kouluyhteisön hiilijalanjäljen pienentämiseen](#) (alun perin lukiomateriaali, jota voi soveltaa perusopetukseenkin)

[Kestävyyskasvatuksen materiaalipankki yleissivistävään opetukseen](#)

3.1 7. luokka: Itämeri

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien teema: Itämeri.

Laajuus: 5 koulupäivää, jotka voidaan jakaa pienempiin osiin.

Oppiaineet: Biologia, kuvataide, fysiikka/kemia, terveystieto, kotitalous ja käsityö (voidaan liittää myös muita aineita).

MOK-sisällöt:

- Itämeren ekologia, lajisto, taloudellinen hyöty, ja vaikutus Kokkolaan
- Meri kirjallisuudessa ja vesi elinympäristönä
- Itämeren suojelu, vesi elementtinä
- Kalastus, Itämeren kalat ruokana ja ravintona
- Vesi/meri musiikissa ja taiteessa
- Virkistyskäyttö ja jokamiehenoikeudet.
- Merenkulku ja saaristo.

Tavoitteena Meriekosysteemin rakenteeseen perehtyminen, Itämeren merkitys oppilaan elämään ja hyvinvointiin sekä mereen liittyviin ekosysteemipalveluihin tutustuminen.

Laaja-alaisen osaamisen painotukset:

- L1** Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3** Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4** Monilukutaito
- L5** Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6** Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7** Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Kestävän kehityksen sisällöt:

- Itämeri paikallisena teemana ja maankohoaminen (vierailijoita, esimerkiksi kaupungin ilmastoasiantuntija).
- Elintärkeä vesi (esim. Unicef: Janopäivä)
- Ilmastonmuutoksen vaikutukset sademääriin, talvien pituuteen, lumipeitteeseen ja lumen määrään.
- LUMA-keskus ja tiedeluokkatoiminta (esim. lumitutkimukset)

AGENDA2030- tavoitteet:

- 6** Puhdas vesi ja sanitaatio
- 13** Ilmastotekoja
- 14** Vedenalainen elämä

GreenComp- tavoitteet:

3.2 Sopeutumiskyky

- Tieto siitä, että ihmisen toiminnasta voi aiheutua arvaamattomia, sattumanvaraisia ja monitahoisia seuraamuksia ympäristölle
- Ymmärrys siitä, mitkä oman elämäntavan osa-alueet vaikuttavat globaaliin kestävyyteen ja vaativat muutosta/sopeutumista

- 4.3 Yksilön aloitteellisuus.** Taito tunnistaa omat mahdollisuudet edistää kestävyyttä. Taito toimia aktiivisesti yhteisön ja maapallon tulevaisuuden parantamiseksi:
- Oppilas tietää, että kaikilla toimilla on vaikutuksia, vaikka vaikutukset eivät olisi välittömiä

Toiminta suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa heidän omien kiinnostuksen kohteittensa mukaan. Oppimiskokonaisuuden sisällöt täsmennetään koulujen lukuvuosisuunnitelmassa.

Mahdolliset yhteistyötahot: luontokoulu, museot, luonnonsuojelujärjestöt, kaupungin ympäristötoimisto, vapaa-ajan kalastusjärjestöt

Arviointi: monipuolisesti.

Valmiita materiaaleja:

Ilmastokasvatus: [Ilmastopeli](#) (oppilaatkin voivat vetää)

Materiaalia ilmastokasvatukseen eri oppiaineissa: [Open ilmasto-opas](#)

Vastuullinen kuluttaminen: [Etti oppimateriaalit](#)

[Vesireppu](#)

[Vesi, kestävyyskasvatus](#)

[Ilmastonmuutos tehtäväpaketti](#)

[Ilmastonmuutos taustatietoa opettajalle](#)

[MAPPA](#) (hakusanoja: vesistöt, ilmastonmuutos)

[Ilmastonmuutoksen teemareppu luokille 7–9](#)

[Itämeripäivä](#)

[Pelasta Perämeri](#)

[Luova uudelleenkäyttö](#) (Ympäristökoulu Polku)

[Toiminnallisia ympäristökasvatustyöpajoja globaalista näkökulmasta](#)

3.2 8. luokka: Kotiseutu

Monialaisen oppimiskokonaisuuden teema: Kotiseutu.

Laajuus: 5 koulupäivää, jotka voidaan jakaa pienempiin osiin.

Oppiaineet: Äidinkieli, historia, liikunta, maantieto, toinen kotimainen ja musiikki (voidaan liittää myös muita aineita).

MOK-sisällöt:

- Muistomerkit ja niiden historia, museokäynnit ja historialliset merkkihenkilöt
- Kotiseudun luonto (metsät ja metsätalous) sekä maatalous ja sen merkitys
- Paikalliset urheiluseurat, kotiseudun kädentaitoperinne, perinneruuat ja murteet sekä paikalliset kulttuurit, uskonnot ja ajatuksen vapaus.

Tavoitteena Tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tutustua kaksikielisen kotiseutunsa menneisyyteen ja nykyisyyteen. Ohjata oppilas perehtymään kotiseutunsa elinoloihin, kulttuuriin ja tulevaisuuden mahdollisuuksiin. Vahvistaa oppilaan tietoutta oikeudestaan omaan kulttuuriin, uskontoon ja ajatuksen vapauteen.

Laaja-alaisen osaamisen painotukset:

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen **L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
L4 Monilukutaito
L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen
L6 Työelämä taidot ja yrittäjyys
L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Kestävän kehityksen sisällöt:

- Keski-Pohjanmaan ja Kokkolan erityispiirteet: lähihistoria, kaksikielisyys, Itämeri, maankohoaminen, suurteollisuus, satama, maatalous, kulttuuriset asiat, kädentaidot, musiikilliset erityispiirteet.
- ”Minä, kokkolalainen nuori”, ”Minun Kokkolani”, ”Minun kotiseutuni”
- Nuorisovaltuusto, muut paikalliset vaikuttajat
- Ekorosk
- Paikalliset ympäristötoimijat ja -asiantuntijat

AGENDA2030- tavoitteet:

4 Hyvä koulutus
11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt
13 Ilmastotekoja
15 Maanpäällinen elämä

GreenComp- tavoitteet:

1.1 Kestävyyden arvostaminen: taito tarkastella omia henkilökohtaisia arvoja sekä arvojen muuttumista eri aikakausina ja eri ihmisryhmissä.
 - omat arvot ohjaavat valintoja
 - kestävyysarvot päätöksenteossa
 - vähemmistöjen huomioiminen
 - Erilaiset kulttuuriset kontekstit ja niiden vaikutus kestäväyyteen.

3.2 Sopeutumiskyky
 - Ymmärrys siitä, mitkä oman elämäntavan osa-alueet vaikuttavat globaaliin kestäväyyteen ja vaativat muutosta/sopeutumista

4.2 Yhteistyö. Taito toimia yhteistyössä muiden kanssa muutoksen aikaansaamiseksi:
 - Oppilas tuntee oman yhteisönsä keskeiset kestävän kehityksen toimijat ja tietää, miten niihin voi ottaa yhteyttä.

4.3 Yksilön aloitteellisuus. Taito tunnistaa omat mahdollisuudet edistää kestäväyyttä.
 - Taito innostaa ihmisiä tekemään kestävämpiä valintoja.
 - Taito tunnistaa kestäväyyttä edistäviä verkostoja

Toiminta suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa heidän omien kiinnostuksen kohteittensa mukaan. Oppimiskokonaisuuden sisällöt täsmennetään koulujen lukuvuosisuunnitelmassa.

Mahdolliset yhteistyötahot: uskonnolliset yhteisöt, museot, paikalliset yhdistykset ja urheiluseurat, metsänhoitoyhdistys, maataloustuottajat ja muut teeman toteuttamista tukevat yhteistyötahot

Arviointi: monipuolisesti.

Valmiita materiaaleja:

[Ilmastopeli](#) (lautapeli, jonka oppilaatkin voivat vetää)

[Open ilmasto-opas](#) (materiaalia ilmastokasvatukseen eri oppiaineissa)

[Toivottavien tulevaisuuksien kuvittelu](#) (hakusana: Hyvät kortit -peli)

[Toivoa ja toimintaa: Yhteiskunnallinen vaikuttaminen](#)

[Toivoa ja toimintaa: Ilmastonmuutos](#)

[MAPPA](#) (hakusanoja: tulevaisuuskasvatus, vaikuttaminen)

[MAPPA: Ilmastonmuutoksen teemareppu 7–9-luokalle](#)

[Toiminnallisia ympäristökasvatustyöpajoja globaalista näkökulmasta](#)

3.3 9. luokka: Yrittäjyys

Monialaisen oppimiskokonaisuuden teema: Yrittäjyys.

Laajuus: 5 koulupäivää, jotka voidaan jakaa pienempiin osiin.

Oppiaineet: Matematiikka, englanti, yhteiskuntaoppi, oppilaanohjaus ja terveystieto (voidaan liittää myös muita aineita).

MOK-sisällöt:

- Tutustuminen eri ammatteihin ja yrityksiin.
- Yritystoiminnan suunnittelua.
- Elinkeinorakenne ja tulevaisuuden ammatit.
- Henkilökohtainen talous ja siihen liittyvät mekanismit.
- Yritysvierailut ja -vierailijat.
- Kansainvälisyys ja globalisaatio. Kansainvälinen yhteistyö esim. Erasmus+projektit. Videoneuvottelut.

Tavoitteena perehtyä kotiseudun elinkeinoelämään ja työmahdollisuuksiin sekä tuoda esiin yrittäjyyden mahdollisuudet ja tutustua mahdollisuuteen työskennellä myös kansainvälisesti Kokkolasta käsin.

Laaja-alaisen osaamisen painotukset:

- L1** Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2** Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3** Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4** Monilukutaito
- L5** Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6** Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7** Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Kestävän kehityksen sisällöt:

- Kiertotalouden ymmärtäminen
- Kokkola Industrial Park: erilaiset yritykset, kiertotalous kemianteollisuudessa, työmahdollisuudet
- Paikallisia pienyrittäjiä
- Nuori yrittäjyys
- Kuvittelukyky ja toivottavat tulevaisuudet: Tulevaisuuden ammatteja
- Kansainvälisen yhteistyön merkitys myös kestävyysnäkökulmasta

GreenComp- tavoitteet:

1.1 Kestävyyden arvostaminen

- Kohtuullinen kuluttaminen, muista ja luonnosta välittäminen sekä yhteisöllinen hyvinvointi edistävät kestävä kehitystä.

2.1 Järjestelmälähtöinen ajattelu.

- Tietämystä siitä, että jokaisella ihmisen teolla on ympäristöä koskevia, sosiaalisia, kulttuurisia ja taloudellisia vaikutuksia.

3.1 Tulevaisuuslukutaito: kyky kuvitella vaihtoehtoisia kestäviä tulevaisuuksia alkaa kehittyä.

- visiointi, mahdollisuuksien tunnistaminen, ennakointi, systemisen ajattelun alkeet ("kokonaisuus on enemmän kuin osiensa summa")

3.2 Sopeutumiskyky

- Oppilas tunnistaa elämäntapoja ja kulutustottumuksia, jotka tukevat luonnonvarojen säilymistä, ja kykenee mukautumaan niihin.

3.3 Tutkiva ajattelu: asioiden väliset suhteet, eri tieteenalojen rooli, luovuus, kokeileminen

- kiertotalouden ja yhteiskunnan keskeiset käsitteet
- kiertotalouden periaatteet ja luovuus: laatu korvaa määrän; uudelleenkäyttö ja korjaaminen

4.2 Yhteistyö. Taito toimia yhteistyössä muiden kanssa muutoksen aikaansaamiseksi:

- Oppilas osaa tehdä yhteistyötä kestävän kehityksen muutosprosesseissa.
- Oppilas tuntee oman yhteisönsä keskeiset kestävän kehityksen sidosryhmät ja tietää, miten niihin voi ottaa yhteyttä

4.1 Poliittinen toimijuus

- Oppilas tuntee tapoja osallistua demokraattiseen päätöksentekoon ja kansalaistoimintaan kestävän kehityksen edistämiseksi

AGENDA2030- tavoitteet:

- 4** Hyvä koulutus
- 8** Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua
- 9** Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja
- 12** Vastuullista kuluttamista
- 13** Ilmastotoimia
- 17** Yhteistyö ja kumppanuus

Toiminta suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa heidän omien kiinnostuksen kohteittensa mukaan. Oppimiskokonaisuuden sisällöt täsmennetään koulujen lukuvuosisuunnitelmassa.

Mahdolliset yhteistyötahot: paikallisia yrityksiä, CIMO, Pohjola-Norden, 4H ja YES-keskus

Arviointi: monipuolisesti.

Valmiita materiaaleja:

[Ilmastopeli](#) (oppilaatkin voi vetää)

Circula –peli (yrittäjyyskasvatus ja Nuori yrittäjä -toiminta, pelin vetäjä koulun ulkopuolelta)

[Kosteikkopeli](#), ohje: https://www.youtube.com/watch?v=Ra9_P1Ekk7o

[Toivoa ja toimintaa: Ilmastonmuutos](#)

[Toivoa ja toimintaa: Maailmankauppa](#)

[MAPPA](#) (hakusana: kiertotalous)

[Eettisen kaupan puolesta ry](#) (materiaaleja, kouluvierailijoita)

[Toivottavien tulevaisuuksien kuvittelu](#), hakusana: Hyvät kortit –peli

[MAPPA](#) (hakusanoja: tulevaisuuskasvatus, vaikuttaminen)

[Toiminnallisia ympäristökasvatustyöpajoja globaalista näkökulmasta](#)

4 Linkkejä materiaaleihin

[Agenda 2030 kestävän kehityksen toimintaohjelma](#)

[Future Energy Skills - Tulevaisuuden energiataidot](#)

[Green Comp, kestävää kehitystä koskeva eurooppalainen osaamiskehys](#)

[Kestävyysosaamisen tiekartta](#)

[Kestävyysosaamisen tiekartta -video](#)

[Koulun korjausopas](#)

[Luokanopen ilmasto-opas](#)

[Open ilmasto-opas](#)

[Rauhankasvatusinstituutti: Agenda 2030 -teemapäivät](#)

[Rauhankasvatusinstituutti: Kohti syrjimätöntä koulua](#)

[Rauhankasvatusinstituutin verkko-oppimisympäristö \(oppimisportaali\)](#) / teemat: antirasismi, rauha, globaali vastuu, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.

[Systeemisen ajattelun perusteita](#)

[Toivoa ja toimintaa](#)

[Transformatiivinen oppiminen kestävyysosaamisen tukena](#)

[Ympäristökoulu Polku](#)

5 Kirjavinkkejä

Arja Kaasinen ja Ulla Myllyniemi (toim.): Ulkona opettamisen käsikirja

Hannele Cantell – Essi Aarnio-Linnanvuori – Sirpa Tani: Ympäristökasvatus - Kestävän tulevaisuuden käsikirja

Mira Hulkkonen: Ilmasto-oivalluksia. Kuinka ihmismielen supervoimat valjastetaan planeetan parhaaksi

Panu Pihkala: Päin helvettiä. Ympäristöahdistus ja toivo

Veli-Matti Värri: Kasvatus ekokriisin aikakaudella